

nvo bulletin



Jonge docent verdient beter 4

Rapportages in de jeugdzorg 10 / Kindervakantiekampen 12 /
Pedagoog over de grens 15 / Xavier Moonen 17

Hapsnappers & druiloren

De les is begonnen!
Als jullie nou eindelijk eens je gezicht dichthouden!
Einde conversatie!
Bek dicht!
Ik ga slaan hoor!
Het wordt langzamerhand gewoon onbeschoft!
Nu stil, anders ga ik op je zitten en ik weeg honderd kilo!

Met open mond hoorde ik als brugklasser de tirades van biologie-leraar meneer Krist aan. Hij sprak ons aan met 'hapsnappers en druiloren'. En dreigde ons tussen duim en wijsvinger te pakken en achter het behang te frommelen. Achterin mijn aantekeningen-schrift hield ik zijn scheldkanonnades bij. Pure poëzie. Heftige humor. Dankzij de lessen van meneer Krist koos ik toch één exact vak in mijn examenpakket.

Onderwijskundige Paulien Meijer had haar eigen 'meneer Krist'. In het omslagartikel vertelt zij over haar docent Engels, die alle accenten kon nadoen en veel meer vertelde dan in het boek stond. Het keurslijf in het onderwijs van vandaag, met z'n gestructureerde lesmethodes, biedt nog maar weinig ruimte aan gepassioneerde docenten als meneer Krist. En aan jonge, startende docenten om een meneer Krist te worden. De zesjescultuur die onder middelbare scholieren heerst, dreigt zo over te slaan naar het docentencorps.

De helft van wat leerlingen leren, wordt bepaald door de relatie tussen leraar en leerling. In haar oratie van afgelopen maart vertelt Paulien Meijer over de ervaring van een van haar studenten aan de lerarenopleiding. Een extreem voorbeeld. Tijdens zijn hele middelbare schooltijd was er maar één docent die hem één keer vroeg hoe het met hem ging. Niemand, ook zijn mentor niet, wist dat zijn vader was overleden.

Deze jeugdervaring brak hem pas op tijdens zijn stage voor de klas. En hij ging op zelfonderzoek: wat betekende dit voor hem als aankomend docent? Hij kwam er uiteindelijk als herboren uit. In zijn klassen zit geen leerling waar niemand naar omkijkt. 'Zo'n docent gun je iedereen.'

Prettige vakantie!

O ja, en voor wie nog een vakantieboek zoekt: *Tsjik* van Wolfgang Herndorf. Een hartverwarmende avonturenroman over twee veertienjarige jongens die in de zomervakantie door het oosten van Duitsland reizen in een gejatte Lada.

Annemiek Haalboom
hoofdredacteur NVO-Bulletin a.i.

*'Zo'n docent
gun je
iedereen'*

Biologieleeraar Wim Krist, begin jaren zeventig

nvo bulletin

- 4 Jonge docent verdient beter
- 9 Bescherm sociaal-emotioneel welbevinden van kinderen
- 10 Rapportages in de jeugdzorg
- 12 Kindervakantiekampen
- 14 Vakantieboekentips
- 15 Marja Hodes: pedagoog over de grens
- 16 Veelgestelde vragen over toestemming en gezag
- 17 Vijf vragen aan Xavier Moonen
- 18 Ledennieuws & Mijn ding
- 19 Bestuursberichten



Fotografie cover en pagina 4 **Bart Koetsier**,
cartoon pagina 7 **Jan Dirk Barreveld**,
pagina 12 **Stichting Kinderwerk Amsterdam**,
pagina 15 **Marja Hodes**



Jonge docent verdient beter

Prof. dr. Paulien Meijer (45) is onderwijskundige in Nijmegen. Vorig jaar is ze benoemd tot hoogleraar *Teacher learning and development* en tot wetenschappelijk directeur van de Radboud Docenten Academie. Dit voorjaar hield ze haar inaugurele rede, 'De docent: sterk in ontwikkeling'. Een paar dagen later kopte het AD dat de helft van de jonge, startende leraren wil stoppen. Het verbaast haar niet.

Ze wijt het verontrustende nieuws onder meer aan jarenlange bezuinigingen op de lerarenopleidingen. En de visie op onderwijs die daarachter zit. Paulien Meijer: 'Zo'n tien jaar geleden was het dreigende tekort aan leraren in bepaalde vakken groot nieuws. De eerste impuls was toen: we zetten ze gewoon sneller voor de klas, met verkorte trajecten. Ik vond dat meteen al de dood in de pot. Op universitaire lerarenopleidingen halen master-studenten in een jaar hun onderwijsbevoegdheid. Dat kon wel in een half jaar, vond men. We moesten zelfs uitzoeken of het in drie maanden kon!' Ze vindt het een respectloze manier van omgaan met beginnende docenten. Alsof die na een stoomcursusje klaar zijn om, dag in dag uit, voor grote groepen leerlingen te staan en hen hun vak te leren. 'Een enorme verantwoordelijkheid en die kan lang niet iedereen

aan. Dus haken mensen af. En wie afhaakt, krijg je nooit meer terug voor de klas.'

Er zit ook een visie op leren achter die niet klopt, vindt ze. 'Je vertelt over je vak, leerlingen onthouden dat, reproduceren die kennis op een proefwerk en dat is het. Maar onderwijs gaat niet alleen over kennisoverdracht. Dat docenten afhaken komt ook omdat er te weinig aandacht is voor het worden van docent, het ingroeien in een beroep, socialisatie. Dat is echt iets anders dan "gewoon vertellen wat je weet".'

Docent Engels

'Als je verder wilt, is onderwijs de sleutel'. Die boodschap kreeg ze van haar ouders met de papepel ingegoten. Ze groeide op in Raalte, in de katholieke streek Salland. Haar moeder is de tweede uit een gezin met dertien kinderen, haar vader de oudste van negen. Verder leren na de basisschool zat er, in hun jeugd, voor allebei niet in.

Haar oudere zus interesseerde dat doorleren niet zo. Paulien wel, ook omdat het leren haar heel makkelijk af ging. 'Dat was niet bij iedereen in de familie zo. Daarom heb ik me altijd verantwoordelijk gevoeld om daar echt iets mee te doen en mijn talenten niet te verprutsen.'

Ze heeft goede herinneringen aan haar docent Engels. Op de middelbare school was hij een van de leraren die haar letterlijk wakker hield. 'Ik had als puber last van slaapproblemen', legt ze uit. 'Als een les maar enigszins saai was, viel ik soms echt in slaap. En ik vond veel lessen saai. De docenten die me wel wisten te boeien, gingen verder dan de stof in het boek. Mijn docent Engels vertelde over zijn reizen naar Engeland en andere Engelssprekende landen, wat hij daar meemaakte en over de invloed van cultuur op taalontwikkeling. Hij kon ook alle Engelse accenten nadoen. Zo waren er wel meer docenten die je meenamen in hun enthousiasme. Het waren ook de docenten die ons leerlingen zagen.'

>>

‘Er dreigt een zesjescultuur onder docenten’

Lerarenopleider

Ze gaat pedagogiek studeren in Nijmegen en kiest in het tweede jaar voor onderwijskunde. ‘Het leek me dat je daar mensen echt mee kon bereiken. Al heb ik me er niet altijd op mijn plek gevoeld.’ Sinds haar afstudeeronderzoek houdt ze zich bezig met lerarenopleidingen en dat onderwerp heeft haar nooit meer losgelaten.

Ze werkt bijna vijftien jaar aan de universiteit in Leiden. Eerst als aio, later wordt ze er lerarenopleider

en universitair docent. Ze brengt veel tijd door in schoolklassen en ziet beginnende leraren groeien in hun rol. En struikelen.

Na een uitstapje als universitair hoofddocent aan de Universiteit Utrecht en als bijzonder hoogleeraar aan de Open Universiteit, is ze sinds vorig jaar weer terug op het oude Nijmeegse nest.

Goede docent haakt af

Paulien Meijer heeft er geen onderzoek naar gedaan, maar door haar ervaring als lerarenopleider en het veel rondlopen op scholen, vermoedt ze dat juist de goede docenten afhaken. Zowel

beginners als meer ervaren docenten. Die hebben last van het keurslijf in het onderwijs. Met z'n gestructureerde lesmethodes die zoveel mogelijk teacherproof moeten zijn, zodat het niet uitmaakt welke docent er voor de klas staat. En met studiewijzers waarin de lesstof al voor een jaar vast ligt.

‘Er zit teveel dichtgetimmerd in het onderwijs. Juist goede docenten hebben daar last van. Beginners willen soms hele mooie ideeën uit hun studie in lessen omzetten, of nieuws over hun vak in de klas bespreken. Maar dat kan niet, dat past niet in het programma. Docenten die al langer voor de klas staan, hebben daar ook last van. Ze kunnen de passie voor hun vak niet kwijt, de verhalen er omheen, zoals mijn leraar Engels vroeger. En doorgroeien binnen de school zit er vaak ook niet in. Behalve in commissies gaan zitten en met mappen over de gang lopen.’

Zesjescultuur

Er gebeurt ook veel goeds op scholen, benadrukt Paulien Meijer keer op keer. Maar ze maakt zich wel zorgen. Als juist de goede docenten afhaken, heeft dat gevolgen voor de cultuur op school. ‘Onder leerlingen zou een zesjescultuur heersen. Maar wat wil je als je het onderwijs zo inricht dat de goede docenten – van acht en hoger – afhaken? Dan houd je de zesjes over.

Hoe kun je dan voor leerlingen het onderste uit de kan halen? Voor die leerlingen wordt het curriculum ook dichtgetimmerd.’

De lessen worden saai?

‘Ik zou in slaap zijn gevallen.’

De trend dat leerlingen voor zesjes gaan en alleen leren als het voor een cijfer is, leidt tot twee kampen op scholen. Paulien Meijer: ‘Het ene kamp zegt: we moeten dus meer aangeven wat allemaal voor een cijfer is. Nog meer becijferen, nog meer dichttimmeren. Het andere kamp – dat is niet zo groot, maar wel groeiende – vraagt zich af: moeten we niet helemaal af van die cijfercultuur? Naar mijn idee zijn dat vaak de goede docenten.’

‘Op de Docenten Academie leiden we docenten op voor de bovenbouw havo/vwo. Daar wil je creatieve denkers die het analytisch vermogen stimuleren bij leerlingen. Dat doe je door open te staan voor ontwikkelingen op je vakgebied en voor de inbreng van leerlingen zelf. Anders voelen die leerlingen zich ook niet serieus genomen. Ze krijgen het idee: het gaat niet over hoe ik de maatschappij of dit vak begrijp, maar alleen of ik straks het proefwerk haal. Dat vind ik kwalijk.’

Sleutelervaring

Zelf stond ze voor de klas als docent maatschappijleer in Zoetermeer. Als lerarenopleider en onderzoeker had ze al zoveel scholen van binnen gezien, haar handen jeukten, ze wilde er zelf staan! Maar met pijn in het hart moest ze na twee jaar stoppen.

‘Ik had op dat moment drie banen, op drie plekken. In Leiden, Rotterdam en Zoetermeer. En toen werd ik zwanger en moest het anders. Ik koos voor Leiden. Daar woonde ik het dichtst in de buurt. En het was goed om even pas op de plaats te maken. Al mis ik het lesgeven nog steeds.’

Als beginnend docent stapte ze in alle valkuilen, net als haar studenten. En net als haar studenten had zij diverse ‘sleutelervaringen’, die elke docent vormen. Tenminste, als zij daar lering uittrekken.

Paulien Meijer: ‘Mijn vader was tuinman bij een psychiatrische instelling, hij begeleidde ook patiënten die daar als dagbesteding in de tuin werkten. Mijn moeder maakte er schoon. Ik deed daar vanaf mijn vijftiende vakantiewerk, op open en gesloten afdelingen. Tussen bijzondere mensen, met ieder een eigen verhaal. Ik heb er geleerd om mensen met respect te behandelen, echt iedereen.’

Zestienjarigen

Respect voor iedereen, dat betekende voor haar ook vertrouwen in de eigen verantwoordelijkheid van haar leerlingen. Tot ze merkte dat zij hen daar geen recht mee deed. ‘Ik behandelde hen als volwassenen en dat

INTUSSEN OP DE CAMPING...



waren ze nog niet. Zo had ik op maandagmiddag een havo 4-klas, het zevende uur. Op een keer hadden ze de twee uur daarvoor vrij en vroegen: ach mevrouw, kunnen we van u ook vrij krijgen? Dat kon natuurlijk niet. Maar we waren net bezig met een praktische opdracht waarvoor ze gegevens moesten verzamelen. Dus ik zei: kijk zelf of je nog instructies nodig hebt en kom naar de les. Er kwamen maar twee leerlingen opdagen, daar baalde ik ontzettend van. Die twee zeiden: u denkt toch niet serieus dat iedereen kómt die het nodig heeft, de rest zit lekker op het terras een puddingbroodje te eten!

Paulien Meijer ging vanaf dat moment haar leerlingen als zestienjarigen behandelen. 'Ik ben meer structuur gaan bieden: jassen uit, petten af, boek op tafel, aantekeningen maken. Een rol die totaal niet bij me paste, dacht ik. Maar wel nodig was om de orde te bewaren.'

Begeleiding startende leraren

In het Nationaal Onderwijsakkoord van vorig jaar is afgesproken dat onderwijsminister Jet Bussemaker tot 2017 bijna zevenhonderd miljoen extra mag uittrekken. Een deel van dit geld is bestemd voor een

betere begeleiding van beginnende leraren. Onder leiding van de universiteit Groningen is er een groot landelijk project van start gegaan: Begeleiding Startende Leraren.

Paulien Meijer is er blij mee, al had ze zelf andere accenten gelegd. 'Voorheen werd die begeleiding overgelaten aan de school zelf. Dus op sommige scholen gebeurde het wel en op andere niet. Met dit project wordt er met de universitaire lerarenopleidingen een traject uitgezet voor beginners in de eerste twee jaar van hun leraarschap. Ze krijgen meer structurele begeleiding, met name coaching on the job. En, heel belangrijk, ze krijgen meer tijd en worden niet meteen volgestouwd met lessen.'

In het project is ook meer aandacht voor het ingroeien in het beroep. Maar wat Paulien Meijer betreft vanuit een verkeerd idee: docenten haken af omdat ze slecht orde kunnen houden. 'Orde houden, dat kun je gewoon leren. Dat is het punt niet. Om echt een goede docent te worden is er meer diepgang nodig. Wat vind je belangrijk in het leven? Hoe ga je om met mensen? Wat wil je als leraar? Dat heeft allemaal te maken met je identiteitsontwikkeling als docent. Nijmegen besteedt daar, samen met de

universitaire lerarenopleiding van Eindhoven, juist wel aandacht aan.'

Rol pedagogen

Kunnen pedagogen een rol spelen in de begeleiding van (startende) leraren?

'Dat zou ik heel mooi vinden. Ze zouden leraren kunnen begeleiden in het begrijpen van de identiteitsontwikkeling van leerlingen. Van de brugklas tot 6-vwo maken pubers bijvoorbeeld een grote ontwikkeling door in hun rechtvaardigheidsbeleving. Van heel

zwart-wit denken - met een hoogtepunt in de tweede, derde klas - tot meer genuanceerd.'

'Pedagogen kunnen dit proces begrijpelijk maken voor leraren. Ze zijn goed in het omzetten van het begrip waar leerlingen doorheen gaan, naar het handelen in de klas. Hoe zet je die kennis functioneel in, hoe maak je er gebruik van bij het ontwikkelen van lessen?'

Excellente docenten

Wat vindt ze van het idee van de Onderwijsraad om excellente docenten extra te belonen door hen een dag per week vrij te

geven voor een project? Die goede docenten moeten toch juist voor de klas blijven staan?

'Ja, het is wel een valkuil dat docenten die niet zo excellent zijn dan les staan te geven. Maar zolang die projecten zijn gericht op de ontwikkeling van het eigen onderwijs, is het beter dan vroeger. De betere docenten werden toen massaal connector, ze werden helemaal uit het lesgeven gehaald en moesten hun collega's gaan managen. Dit idee is meer gericht op de ontwikkeling van het primaire proces. Daar mogen ze wat mij betreft zelfs twee, drie dagen in de week aan besteden. Ze blijven daarnaast ook lesgeven. Dus ze gaan in de lerarenkamer een ander type vragen stellen: waar gaat het eigenlijk om in het onderwijs en leiden we onze leerlingen nog wel goed op? Daarnaast kunnen ze hun vakgenoten meetrokken om betere docenten te worden.'

Basisonderwijs

Wat is er mis in het basisonderwijs? Daar overweegt ook de helft van de beginnende leraren om te stoppen.

'Voor een deel komt dat ook door het dichttimmeren van het onderwijs en de toetsdruk. Als startende leraren geluk hebben, krijgen ze begeleiding van school bij het ingroeien in hun beroep. Anders voelen

ze zich heel alleen. En met meteen een enorme verantwoordelijkheid voor een hele groep leerlingen.'

De meeste beginnende leraren vinden het moeilijk zich te verhouden tot ouders, weet Paulien Meijer. Ze heeft twee dochters van acht en tien jaar. Vorig jaar begon op hun basisschool een nieuwe lerares en ze zag het gebeuren. 'In het begin ging ze ouders uit de weg, ze stond ook niet bij de deur. Zo ontliet ze ouders die allemaal aandacht vroegen: mijn kind is dyslectisch, mijn kind is hoog begaafd, mijn kind kwam gisteren huilend thuis ... Later ging ze wel het gesprek met ouders aan, stond ze wel bij de deur, als een moment van overdracht.'

Welk onderzoek staat er op stapel?

'Het liefst zou ik eens echt onderzoek doen naar hoe leraren ingroeien in hun beroep. Hoe houden ze zich staande? Hoe verwerven ze een plek binnen scholen? Wat komt daar allemaal bij kijken?'

'In het verlengde daarvan zou ik graag onderzoeken hoe zich dat ontwikkelt gedurende hun hele carrière. Hoe komen ze de overgangsmomenten door, van student naar beginnend docent, van beginnend naar meer ervaren docent en vervolgens naar senior docent? In die overgangsmomenten kunnen leraren een sprong maken, meer de verdieping in bijvoorbeeld. Maar ze kunnen ook afhaken omdat het onderwijs hen onvoldoende uitdaging biedt. Wat doe je met die frustratie? Daar zou ik suggesties voor willen ontwikkelen.'

'Ik zou graag, hier in Nijmegen, een zomerweek organiseren voor docenten waarbij zij hun passie voor het onderwijs weer kunnen vinden. In het buitenland, met name in landen waar docenten meer ruimte hebben voor eigen autonomie, gebeurt dat. Een goede pedagoog zou daar een mooie rol bij kunnen spelen.'

De oratie van Paulien Meijer De Docent: sterk in ontwikkeling is te downloaden via: www.ru.nl/docentenacademie/pecha-kucha/oratie-paulien/

*'Jassen uit,
petten af,
boek op tafel!'*



Dit is de drieëntwintigste aflevering van 'De Knuppel', een columnachtige rubriek die tot enig gekrakeel zou kunnen leiden in het pedagogisch hoenderhok. 'De Knuppel' zal voor ieder nummer aan een andere auteur worden doorgegeven. Uw reacties zijn van harte welkom: redactie@nvo.nl.

Bescherm sociaal-emotioneel welbevinden van kinderen



Als pedagoog ben ik nu ruim een decennium bezig met het onderwerp 'opvoedondersteuning aan migrantengezinnen'. Specifiek gaat mijn aandacht uit naar opvoeden en vaderschap. Er zijn tot nu veel vaders bereikt en we weten wat er bij hen thuis speelt.

Veel migrantenouders worstelen met het reilen en zeilen bij de opvoeding van hun kinderen. Geconstateerd kan worden dat het in de meeste gevallen wel goed gaat, maar dat er ook problemen zijn bij sommige gezinnen.

Wat opvalt, en hoopvol stemt, is dat er relatief veel ouders - c.q. vaders - zijn, die zich bewust zijn van deze problematiek en daar ook graag iets aan willen doen. Maar ze weten vaak niet hóe of ze hebben weinig handvatten om een opvoedprobleem op te lossen. Dit wordt extra lastig als hun kinderen met het gevoel thuis komen dat ze vernederd of gediscrimineerd zijn door de buitenwereld. Een recent voorbeeld hiervan zijn de kwetsende uitspraken van Geert Wilders over 'minder Marokkanen'.

De verontwaardiging en het ongelof die dit in Nederland, en ook internationaal, teweeg heeft gebracht, is ongekend. Er volgden veel discussies, op alle niveaus. Zo zagen wij dat, soms zeer jonge, Marokkaans-Nederlandse kinderen zich hardop afvroegen of Nederland ook wel hún land is. Deze reële twijfel bereikte zelfs onze premier. Het was aanleiding voor Rutte om op deze laatste uitspraak van de heer Wilders over Marokkanen wél te reageren. Hij vroeg een interview aan bij het Jeugdjournaal om deze bange kinderen gerust te stellen.

Rutte stelde kinderen gerust in Jeugdjournaal

Ik vraag me als pedagoog af of deze geruststellende houding van de premier het kind, dat emotioneel is geraakt, het vertrouwen teruggeeft. Zeker tegen de achtergrond van relatief veel, al dan niet terechte, negatieve berichtgeving over Marokkaanse jongeren in Nederland. Het lijkt mij vechten tegen de bierkaai.

We weten dat kinderen - en adolescenten - vaak niet kunnen relativeren als zij gekrenkt of beledigd worden door volwassenen. Het is daarom voor ons als pedagoog - maar ook als leraar of politieagent - de uitdaging om ervoor te zorgen dat de huidige jonge generatie - onze toekomst - niet met de rug naar deze samenleving gaat staan. Wat mij betreft moeten alle kinderen bewust gemaakt worden van de gevolgen van 'afkeer' tegen een bepaalde bevolkingsgroep, een ras of geloof. Tegelijkertijd moeten kinderen beschermd worden tegen bedreigende factoren ten behoeve van hun sociaal-emotioneel welbevinden.

Belangrijk is dat we onze ogen niet afhouden van diegene die schade berokkent aan de Nederlandse samenleving.

*Abdellah Mehraz
Eigenaar Trias Pedagogica,
Adviesbureau voor interculturele pedagogiek,
opvoeding en vaderschap*

Niet morrelen aan kwaliteit, daar komen ongelukken van

Er valt het nodige aan te merken op de kwaliteit van rapportages in de jeugdzorg, schreef de Kinderombudsman eind vorig jaar. Feiten en meningen lopen nogal eens door elkaar. Wat is de rol van gedragswetenschappers om de kwaliteit te waarborgen? En hoe moet het straks, als door de bezuinigingen in de jeugdzorg er misschien gedragswetenschappers verdwijnen in de sector?

Rapportages van Bureau Jeugdzorg spelen een belangrijke rol in de besluitvorming van kinderrechtshouders over uithuisplaatsingen, ondertoezichtstellingen en omgangsregelingen. Eind vorig jaar werd op die rapportages behoorlijke kritiek geleverd. *Is de zorg gegrond?* heette het rapport dat Kinderombudsman Marc Dullaert in december 2013 aanbood aan de Tweede Kamer. Het rapport bevatte een analyse van feitenonderzoek dat aan de basis staat van ingrijpende jeugdzorgbeslissingen. Dat onderzoek gebeurt verre van perfect, constateerde de Kinderombudsman. Fouten in het onderzoeksproces en rapportages variëren van een te eenzijdige duiding van incidenten tot het vermengen van feiten en meningen in de rapportage. En van onzorgvuldige bronvermeldingen tot het niet navolgbaar formuleren van conclusies en het niet altijd laten accorderen van informatie door informanten.

Noodklok

Hoe staat het met de rol van gedragswetenschappers bij het borgen van de kwaliteit van de rapportages? En staat die kwaliteitsborging niet onder druk nu de jeugdzorg vanaf 2015 vijftien procent op haar budget moet bezuinigen?

Lotte Evers, gedragswetenschapper bij Bureau Jeugdzorg Haaglanden, maakt zich over dat laatste inderdaad zorgen. 'Je zou wel kunnen zeggen dat ik hier en daar de noodklok luid. Er is nog niet duidelijk hoe, als de jeugdzorg onder de gemeenten valt, alles er uit komt te zien met deze bezuinigingen. Het blijft sterk de vraag hoeveel mankracht we houden en welke rol er voor de gedragswetenschapper en de teamleider is weggelegd.'

De huidige werkwijze bij Haaglanden - waarbij hulpverleners, teamleider en gedragswetenschapper multidisciplinair en gezamenlijk optrekken - laat in elk geval niets aan duidelijkheid en zorgvuldigheid te wensen over, zegt Lotte Evers. Geen rapportage die tot ingrijpende beslissingen voor cliënten kan leiden, gaat de deur uit zonder dat die gezien wordt door een gedragswetenschapper. Die beoordeelt, tezamen met de teamleider, op twee manieren: via een inhoudsbeoordeling en een kwaliteitsbeoordeling. Bij de inhoudsbeoordeling passeren vragen de revue als: hoe is deze beslissing tot stand gekomen, wat is de onderbouwing ervan en hebben we het hier over feiten of meningen? Bij de kwaliteitsbeoordeling komt onder meer de vraag aan de orde of er voldoende partijen geraadpleegd zijn om een zorgvuldig rapport te maken.

Precaire balans

Liesbeth van den Berg is orthopedagoog en werkt bij Elker, een jeugd- en opvoedhulporganisatie in de provincie Groningen. Elker is een zorgaanbieder. Hier worden dus geen rapportages geschreven die naar de kinderrechtshouder gaan, het onderwerp van onderzoek door de Kinderombudsman. Toch zijn de rapportages binnen de instelling een belangrijk aandachtspunt, zegt Van den Berg. Ook hier gaat dus geen rapportage de deur uit zonder het kritische oog van de gedragswetenschapper te passeren. Overigens is de aandacht voor rapportages een precaire balans voor hulpverleners, zegt Van den Berg. Die willen natuurlijk zoveel mogelijk contactmomenten met cliënten. 'De vraag is telkens: hoe rapporteer je zorgvuldig en helder en hoe zorg je dat je niet teveel tijd besteedt

aan de rapportages?' Liesbeth van den Berg ziet ook, daar wordt immers mee samengewerkt, de rapportages van hulpverleners van Bureau Jeugdzorg langskomen. Zij heeft de indruk dat de kwaliteit ervan de laatste tijd is verbeterd.

Helikopterview

Lotte Evers ziet het als een specifieke rol van gedragswetenschappers om 'met een soort van helikopterview' op een meer analyserende manier naar de rapportages te kijken. Meer dan de hulpverlener, die erg betrokken is bij het gezin. 'Het is een valkuil om een rapportage te zien als een verplicht lijstje en een checklist. Gedragswetenschappers zijn er voor om vragen te stellen als: waarom schrijf je iets, wat is het doel van dit stuk? Als je een stuk naar de rechtbank stuurt: wat wil de rechter van je weten? En realiseer je dat zo'n rapportage moet verschillen van een stuk dat je naar een zorgaanbieder stuurt, want die heeft behoefte aan andersoortige informatie. Wij houden hulpverleners voor: leer je document hanteren!'

Is haar ervaring ook dat hulpverleners moeite hebben om feiten en meningen in hun rapportages te onderscheiden, zoals de Kinderombudsman stelt?

Lotte Evers: 'Als ik de werkers spreek, dan maken ze dat onderscheid tussen feit en mening heel duidelijk en zijn ze zich daar prima van bewust. "Dit vindt moeder", of "dit heb ik gecheckt en is dus een feit". Maar om dat onderscheid helder te verwoorden in rapportages, vinden ze moeilijker. Daar zou meer aandacht aan besteed mogen worden.' Of dat in de hbo-opleidingen momenteel misschien onvoldoende gebeurt, durft ze niet te zeggen.

Klem

Liesbeth van den Berg is ook werkzaam als docent en onderzoeker op de Rijksuniversiteit Groningen. Wordt er binnen het universitaire onderwijs genoeg aandacht besteed aan goed rapporteren? Aanstaande gedragswetenschappers die in de jeugdzorg terecht komen, spelen immers een sleutelrol. De competenties die daarvoor nodig zijn, zullen hen ook moeten worden geleerd.

'Je kunt er nooit teveel aandacht aan besteden, dat is zeker', stelt Van den Berg. Wel constateert ze dat de opleidingen behoorlijk klem zitten met hun

curriculum. 'Er is een enorme toename van studenten en er is een beperkte mankracht. Het gevolg is dat er veel hoorcolleges zijn, waarbij de persoonlijke aandacht voor ambachtelijke kwesties als rapportages natuurlijk niet voorop staat.'

Volgens Evers vormt de universitaire opleiding een goede basis om de functie gedragswetenschapper in te vullen. 'Maar de functie van gedragswetenschapper in de jeugdzorg is een specifieke, waardoor je elke dag nog bijleert en daarmee je competenties vergroot. Onder andere door het intensief samenwerken met gedragswetenschappers onder elkaar en daarnaast het samenwerken met je collega's in het multidisciplinair team.'

Terug naar de zorg die Evers heeft over de kwaliteit van de jeugdzorg na 2015, als gevolg van de bezuinigingen. Het gaat haar daarbij overigens niet enkel om de rapportages. 'Wat ik vooral bedoel is dat we nu heel veel kwaliteit halen uit de multidisciplinaire overleggen. De rol van de teamleider en die van de gedragswetenschapper zijn daarin essentieel. Als je daaraan gaat morrelen, loop je het risico dat er calamiteiten ontstaan.'

Olaf Stomp

Achtergrondinformatie: 'Is de zorg gegrond?'

<http://www.kinderombudsman.nl/ul/cms/fck-uploaded/2013.KOM008Isdezorggegrond.pdf>



*Liesbeth van den Berg,
orthopedagoog bij Elker*



*Lotte Evers,
Bureau Jeugdzorg Haaglanden*

‘Alle kinderen moeten op vakantie kunnen’

Nivon, Jeugdwerk Nijmegen, Jongeren in Pleeggezinnen, KiKa, Vierkant voor Wiskunde, Humanitas, Sailwise, Heppie, YMCA, Kerk van de Nazarener ... allemaal organiseren ze deze zomer hun eigen kindervakanties. Meestal buiten, in de natuur. En allemaal zijn ze aangesloten bij het Steunpunt KinderVakanties. ‘We zorgen met elkaar dat kinderen veilig en vertrouwd op vakantie kunnen’, zegt secretaris Froukje Hajer.

Froukje Hajer (58) was vijftien jaar toen ze zelf voor het eerst meeging. Op tienerkamp, georganiseerd door de Nederlandse Christelijke Studenten Vereniging. ‘Een geweldige ervaring. Met leeftijdgenoten, zonder ouders, een week kamperen in het bos. Veel kinderen uit domineesgezinnen gingen oorspronkelijk mee met die organisatie. Mijn opa was dominee en mijn ouders leerden elkaar op zo’n vakantiekamp kennen. Na mijn eerste keer werd ik al snel actief bij de leiding. De NCSV is in de jaren tachtig opgeheven, maar ik heb nog steeds vrienden uit die tijd.’

Vorige eeuw

Vakantiekampen voor kinderen zijn begin vorige eeuw ontstaan. Eerst voor de zogenaamde bleekneusjes, stadskinderen die ongezond opgroeiden. Zij gingen zes weken naar zee of naar de bossen, gezonde lucht opsnuiven. Wandelen was verplicht en de leiding liep in uniform. Echte vakantiekampen waren het trouwens niet. Het ging destijds vooral om de volksgezondheid, om de bestrijding van tbc.

Froukje Hajer: ‘Later kreeg je jeugdkampen vanuit de studentenverenigingen. En vanuit de AJC, de

socialistische jeugdbeweging. Elke zuil had z’n eigen kampen. Zingeving en maatschappelijke vorming, samen met leeftijdgenoten, stond centraal. Internationale organisaties als de YMCA en Scouting zijn toen ontstaan, die organiseren nog steeds kampen voor kinderen. Later gingen sportverenigingen, buurthuizen en jeugdwerk vakantiecampen organiseren. En de recreatieve sector kwam met z’n eigen vakanties, zoals zeilkampen.’

Nieuwe energie

In 2011 is het Steunpunt KinderVakanties van start gegaan. Froukje Hajer is secretaris en een van de initiatiefnemers. Van de ruim 300 organisaties in Nederland die kindervakanties organiseren, zijn er inmiddels ruim negentig aangesloten bij het Steunpunt. Van FNV Zomervakantiekampen tot Y Camps, dat speciale vakanties organiseert voor kinderen met diabetes en voor jongeren met een visuele of verstandelijke beperking. Het Steunpunt KinderVakanties helpt deze organisaties om de kwaliteit van hun kampen te verbeteren en kinderen uit kwetsbare doelgroepen te bereiken.

‘Alle kinderen moeten op vakantie kunnen’, vindt Froukje Hajer. ‘Ook kinderen die in armoede leven – en vakantie is het eerste waar gezinnen op bezuinigen – of kinderen die een zieke of verslaafde ouder hebben. Waarom? Op vakantie neem je even afstand van je gewone leven, maak je je helemaal leeg, doe je nieuwe energie op. Je ontmoet andere mensen, in andere sferen. Dat doet goed. Je ziet kinderen groeien in die vakanties. En als ze na de vakantie weer op school komen, hebben ook zij een verhaal.’

Keurmerk

Om de kwaliteit en de veiligheid van de kampen te vergroten, beheert het Steunpunt KinderVakanties een eigen keurmerk. ‘Dit is eigenlijk een voortzetting van het keurmerk dat Jantje Beton ooit had’, legt Hajer uit. ‘Zij zijn daarmee gestopt, wij hebben het in een nieuw jasje gestoken.’ Negen aangesloten organisaties hebben het keurmerk inmiddels verdiend. Zij voldoen aan een lange lijst criteria, waaronder een



eruit weeren!

opleidingstraject voor begeleiders en een pedagogisch beleidsplan.

Alle kindervakantie-organisaties kunnen terecht bij het Steunpunt, groot en klein, landelijk en lokaal, commercieel en ideëel. 'Ze moeten wel aan een paar voorwaarden voldoen. Zoals het onderschrijven van *In Veilige Handen*, een gedragscode voor vrijwilligers om seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag tegen te gaan.'

Kwetsbare doelgroepen

Hoe ga je om met pestgedrag? Zet je foto's van je kamp op sociale media? Hoe werf je kinderen die anders niet op vakantie gaan? Over dit soort onderwerpen organiseert het Steunpunt KinderVakanties regelmatig bijeenkomsten.

Zelf gaat Froukje Hajer al 17 jaar als vrijwilliger mee op zomerkamp met stichting Kinderwerk in Amsterdam. Ze kampeert met een groep kinderen, van zeven tot twaalf jaar, in een natuurgebied bij

Wanneperveen, in de kop van Overijssel. Een week lang zeilen, sporten, knutselen en zingen bij het kampvuur. Een paar kinderen kunnen voor een klein bedrag mee.

'We hebben een fonds dat betaalt voor kinderen die anders niet op vakantie kunnen', zegt Hajer. 'We werken al jaren samen met een school in Amsterdam-Zuidoost. Die school zoekt tien kinderen uit die een zomerkamp extra nodig hebben. En wij zorgen dat het een heel gemêleerde groep wordt.'

Veel organisaties bereiken op die manier moeilijke, kwetsbare doelgroepen, legt ze uit. Via intermediairs als scholen, kerken,

voedselbanken, maatschappelijk werk en jeugdzorg. 'Vooral voor kinderen in een residentiële setting moet je met dit soort organisaties samenwerken.'

Leiding

Ze zijn nu bezig een digitale gids voor kindervakanties te maken. In de gids maken organisaties duidelijk wie ze zijn en voor welke doelgroep.

'Niet alle kampen zijn geschikt voor alle kinderen', zegt Hajer. 'Wij hebben met Kinderwerk wel eens een kindje mee gehad met psychiatrische problemen. Dat wisten we niet van te voren. Tegenwoordig leggen we vaak eerst huisbezoeken af, leren we de ouders kennen en weten we zo nog beter waar we extra op moeten letten tijdens de vakantie. Sommige kampen hebben extra begeleiding, soms zelfs één-op-één bij groepen met zwaar autistische kinderen.'

Die begeleiding moet ook in orde zijn. 'Grotere organisaties hebben hun eigen opleidingstrajecten', zegt Hajer, 'met verplichte trainingen. Bij stichting Heppie en YMCA is dat bijvoorbeeld zo. Hoe draag je een kamp? Wat is een goed programma? Hoe schat je risico's in? Hoe ga je om met grenzen? Aan die training moet je meedoen, anders mag je niet mee.'

Is er nazorg voor kinderen die, na een leuke vakantie, terug moeten naar een minder leuk thuis?

Froukje Hajer: 'Naar die laatste dag moet je tijdens het kamp al toewerken. Je kunt een herinneringsboekje maken, zodat kinderen thuis terug kunnen kijken. Sommige organisaties sturen een verjaardagskaartje of houden een reünie. Er zijn ook facebookgroepen waardoor kinderen contact blijven houden en elkaar volgen.'

A. H.

www.steunpuntkindervakanties.nl

Cijfers

Eind 2013 heeft het Steunpunt

Kindervakanties **95 deelnemers**. Zij

organiseerden dat jaar in totaal **1.105**

vakantiekampen. Er gingen

39.157 kinderen mee. De begeleiding

was in handen van **13.482**

vrijwilligers.

Vakantieboekentips

De oproep aan NVO-leden welke roman we zouden moeten lezen in de vakantie, leverde mooie reacties op. Het boek moest een relatie hebben met opvoeding of onderwijs. Onderstaande inzenders krijgen het boek 'De kunst van het opvoeden' van Jack Fila en Jeroen Dekker toegestuurd.



Honderd uur nacht
ANNA WOLTZ

Schrijfster Anna Woltz woonde in New York toen orkaan Sandy de stad trof. Dagenlang zwierf ze door donker Manhattan op zoek naar warmte, eten en stopcontacten. Dit is het decor van het meeslepende avontuur van de 14-jarige Emilia, die wegvlucht nadat ze iets vreselijks over haar vader heeft ontdekt. Er passeren thema's als (cyber)pesten, rouwverwerking en smetvrees, maar bovenal is het een boek over vriendschap en liefde. Het verhaal, waarin de hoofdpersoon probeert te overleven in de door natuurgeweld getroffen stad, is met veel vaart, humor en inlevingsvermogen geschreven. Ook door het nodige gevoelgehale is een ideaal vakantieboek.

Thea Kwee-de Swart

Honderd uur nacht (2014) is een uitgave van Querido



Het wonderbaarlijke voorval met de hond in de nacht
MARC HADDON

Geen recent boek, maar wat mij betreft tijdloos. In dit boek neemt de 15-jarige Christopher je mee op reis. Een bijzondere reis, want Christopher heeft autisme en is eigenlijk nog nooit verder weg geweest dan het einde van de straat. Op een nacht ziet hij bij toeval dat de hond van de burens vermoord wordt. Hij besluit dit raadsel tot de bodem uit te zoeken. En dat levert een spannende zoektocht op, waarin Christopher niet alleen ontdekt hoe de moord in elkaar steekt, maar ook dat zijn eigen moeder eigenlijk helemaal niet dood is ...Voor de lezer is dit boek daarnaast een ontdekkingsreis door het brein van een puber met autisme. Haddon schreef met dit boek zijn eerste roman voor tieners, maar ook voor volwassenen is het een aanrader.

Annemieke Ferwerda

Het wonderbaarlijke voorval met de hond in de nacht (2003) is een uitgave van De Fontein



Bodemloos bestaan
GEERTJE VAN EGMOND

Bodemloos bestaan neemt je mee in het verhaal van een gezin waarin een adoptiekind opgenomen wordt. Geertje van Egmond vertelt de impact van de komst van Isabel op het gezin, op hun relatie en sociale leven. Voor mij persoonlijk een eye-opener: na het lezen van het boek heb ik het idee dat ik hechtingsproblematiek beter 'begrijp'. Naast een verhaal waarin je meegesleept wordt, volgt ook nog een theoretische onderbouwing van het 'geen bodem syndroom'. Een must-have-read voor alle hulpverleners.

Lisan Hofman

Bodemloos bestaan (2007) is een uitgave van Ambo



De baby in de spiegel
CHARLES FERNYHOUGH

In dit boek beschrijft ontwikkelingspsycholoog Fernyhough de ontwikkeling van de eerste drie levensjaren van zijn dochter. Hij vertelt niet alleen vanuit het perspectief van een ontwikkelingspsycholoog, maar ook als vader. Dit levert een prachtig boek op, herkenbaar voor zowel (ortho-)pedagogen als ouders.

Renske IJsselstijn

De baby in de spiegel (2009) is een uitgave van Atlas Contact

Pedagoog over de grens

Marja Hodes (53) is orthopedagoog-generalist, gz- en klinisch psycholoog. Sinds 1998 werkt ze in Vietnam, met name op het gebied van Early Intervention voor kinderen met een verstandelijke beperking en hun families.

Je houdt van reizen en je bent dol op je vak als orthopedagoog. Wat doe je dan? Juist: die twee zaken combineren.

In 1998 vertrok ik samen met mijn gezin naar Vietnam. De Vietnamese overheid wilde een faculteit voor speciaal onderwijs voor kinderen met een verstandelijke beperking opzetten aan de universiteit van Ha Noi. Mijn echtgenoot solliciteerde en werd aangenomen. Zelf ben ik gespecialiseerd in gezinsbehandeling, met name binnen de zorg voor mensen met verstandelijke beperkingen. Net klaar met een nationaal project Vroeghulp, kon ik mijn expertise rondom Early Intervention inzetten in Vietnam.

Vietnamoorlog

We zijn in Ha Noi gaan wonen, maar ik werkte zowel in Ha Noi als in Ho Chi Minh City. Werken in Vietnam betekent dat je veel kennis moet hebben over de Vietnamese oorlog. Hoewel Noord- en Zuid-Vietnam in 1975 weer herenigd zijn, speelt het oorlogsverleden nog dagelijks een rol binnen elke familie. 'Aan welke kant stond uw familie?' is een vraag die je als pedagoog op je netvlies moet hebben, maar die je slechts heel indirect kunt stellen.

Vietnam wordt strak geregeerd vanuit Ha Noi. Iedereen wordt in de gaten gehouden. Dit heeft ook invloed op je manier van werken. Uitspraken of acties kunnen zomaar verregaande consequenties hebben voor je Vietnamese collega's. Samenwerken met de overheid is een voorwaarde om programma's goed te laten slagen.



Kennis ontbrak

In Ha Noi heb ik onder de vlag van het ministerie een modelprogramma 'Early Intervention for children with an intellectual disability in Kindergartenage' ontwikkeld. Voor deze groep kinderen was nauwelijks iets. Kennis ontbrak, veel mythes deden de ronde. Zoals: je krijgt zelf een gehandicapt kind als je ermee werkt. Of: je bent gestraft door de voorouders voor iets dat je fout gedaan hebt.

Leerkrachten, schoolhoofden, artsen, pedagogen en psychologen, maar ook partijfunctionarissen werden opgeleid. Aan de universiteit zetten we daarnaast een diagnostiekmodule op voor pedagogen, psychologen en artsen. Diagnostiek was voor deze groep nauwelijks voor handen. Vaak deed men maar wat. En diagnoses zijn ook gewoon te koop. Voor beide programma's zijn officiële Vietnamese diploma's uitgereikt. In Ho Chi Minh City zette ik nog een training op aan het Research and Education Center, waarbij de staf werd opgeleid in Early Intervention.

Verplichte lesstof

In 2001 kwamen we terug naar Nederland en in 2003 werd ik door de Vietnamese overheid gevraagd om met een Vietnamese groep Early Intervention verder te ontwikkelen. In de jaren erna werden op alle nationale lerarenopleidingen en de pedagogische universiteiten modules voor Early Intervention gegeven. Dit resulteerde in 2009/2010 dan ook in een handboek Early Intervention, wat nu verplichte lesstof is op de opleidingen.

Elk jaar kom ik terug in Vietnam. We kijken nu naar upgrading van de kennis van de reeds opgeleide mensen en het opzetten van nieuwe scholingsprojecten. Door de jarenlange relatie is Vietnam mijn tweede thuisland geworden, waar het heel prettig werken is.

Marja Hodes

Presentatie van het Handbook Early Intervention op het Soa Mai Center.

Veelgestelde vragen over toestemming en gezag



Nicoline Jacobs

mr. Nicoline Jacobs is medewerker juridische en beroepsethische zaken bij de NVO

Drie keer per jaar vindt er, steeds in een andere regio, een geaccrediteerde bijscholingsavond over de Beroepscode NVO plaats. Tijdens die bijeenkomsten worden onderstaande vragen steevast gesteld.

Toestemming; schriftelijk?

De hulpverlener die een hulpverleningsrelatie met een individuele cliënt aangaat, moet dit doen op basis van 'informed consent' van de cliënt. Dit voorschrift staat in de WGBO¹ en de Beroepscode NVO². Informed consent wil zeggen: toestemming die is gebaseerd op toereikende informatie. In artikel 12 van de Beroepscode en in artikel 448 WGBO staat wat dit zoal inhoudt.

Moet de toestemming op papier staan en moet de cliënt zijn handtekening zetten?

Voor de geldigheid van de toestemming - uit juridisch oogpunt - is schriftelijke toestemming, bijvoorbeeld via een handtekening onder een toestemmingsformulier, niet nodig. De zorgovereenkomst komt rechtsgeldig tot stand door de mondeling gemaakte afspraken.

Tip: leg in het cliëntdossier vast dát en waarvoor er toestemming is verkregen. Bijvoorbeeld door na het gesprek waarin de afspraken zijn gemaakt, een mail te sturen aan de cliënt of de ouders/wettelijk vertegenwoordigers waarin deze afspraken staan en dat de ouders/cliënt toestemming gaven. Zo zal, wanneer de cliënt of medehulpverlener het dossier inziet, een duidelijk beeld naar voren komen van de hulpvraag en hoe er vervolgens hulp is verleend. Informed consent is een proces waaraan de pedagoog doorlopend moet 'werken'. Regelmatig moet deze nagaan of de toestemming nog 'gaaf' is. De hulpvraag kan immers verschuiven, de cliënt kan terugschrikken voor bepaald diagnostisch onderzoek

of uit zijn gedrag kan blijken dat hij zijn vertrouwen in de goede uitkomst verliest en misschien wil afhaken.

Tip: maak een aantekening in het cliëntdossier van een evaluatiemoment met de ouders/cliënt en geef daarvan de hoofdlijnen weer.

Eenhoofdig gezag; gezagsregister raadplegen?

De hulpverlener die een hulpverleningsrelatie met een minderjarige jonger dan 16 jaar aangaat, moet eerst nagaan wat de aard is van diens ouderschapsrelaties. De hulpverlener moet immers van beide gezagdragende ouders toestemming krijgen voor het aangaan van de professionele relatie. Ook dit staat in de WGBO³. En in artikel 5 van de Beroepscode.

Een minderjarige staat niet altijd onder het gezag van twee ouders. Hoe te handelen als een minderjarige wordt aangemeld door de moeder, die stelt dat zij als enige gezag heeft?

De pedagoog moet zich, via vragen aan de moeder, een beeld vormen van de waarschijnlijkheid van het eenhoofdig gezag. Immers, als het kind is geboren tijdens of vlak na de ontbinding van het huwelijk, dan staat het kind waarschijnlijk ook onder gezag van de (ex)echtgenoot, tenzij het gezag aan die ouder is ontgenomen. Als moeder dit laatste verklaart, moet dat blijken uit het gezagsregister.

Tip: vraag moeder om een uittreksel uit het gezagsregister. Maak een aantekening in het dossier waaruit blijkt dat je hebt vastgesteld dat er sprake is van eenhoofdig gezag van moeder, of maak een kopie van het uittreksel. Het gezagsregister is een openbaar register. Een pedagoog mag dus ook informatie opvragen over het gezag over een minderjarige.

Als moeder altijd eenhoofdig gezag heeft gehad, heeft het geen zin het gezagsregister te raadplegen. Hierin staan namelijk alleen wijzigingen in het gezag.

Eenhoofdig gezag is aannemelijk als het kind buiten een huwelijk of geregistreerd partnerschap is geboren en als moeder desgevraagd verklaart dat er geen gezag is bij de verwekker die het kind heeft erkend.

Tip: vraag moeder om op schrift te verklaren dat zij eenhoofdig gezag heeft. Neem de verklaring op in het dossier. <

Nicoline Jacobs

- 1 Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst, Wet van 17 november 1994, in werking getreden 1 april 1995, Stb. 1994, 845. Art. 450 lid 1 WGBO: "Voor verrichtingen ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst is de toestemming van de patiënt vereist." In de ggz wordt vaak gesproken van "cliënt".
- 2 Beroepscode NVO 2009, art. 12: "Voor het aangaan van een professionele relatie is toestemming van de cliënt vereist."
- 3 Art. 450 lid 2 WGBO: "Indien de patiënt minderjarig is en de leeftijd van twaalf maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, is tevens de toestemming van de ouders die het gezag over hem uitoefenen of van zijn voogd vereist." Art. 465 lid 1: "De verplichtingen die voor de hulpverlener uit deze afdeling jegens de patiënt voortvloeien worden, indien de patiënt de leeftijd van twaalf jaren nog niet heeft bereikt, door de hulpverlener nagekomen jegens de ouders die het gezag over de patiënt uitoefenen dan wel jegens zijn voogd."

5 vragen aan Xavier Moonen, scheidend voorzitter van de NVO

'Voorzitter ad interim', liet hij bescheiden optekenen toen hij aantrad. Maar een tussenpauze werd hij allerminst. Na twaalf jaar zwaait Xavier Moonen af.

Waarom ben je destijds voorzitter geworden?

'Lange tijd was ik bij de NVO actief in wat toen het Werkverband Verstandelijk Gehandicaptenzorg heette. Ik reisde voor vergaderingen heen en weer tussen Utrecht en Limburg, waar ik woon. Samen met de voorzitter van destijds, Charlotte Pontier, die ook in Limburg woont. Zij vroeg me bestuurlijk actief te worden. Ik zegde toe en op een bepaald moment stopte Charlotte als voorzitter.

Ik vond eigenlijk dat een bestuurslid met een langere staat van dienst haar moest opvolgen, maar men zei dat ik het moest doen. Dat heb ik gedaan, als waarnemer. Ik heb lang voorzitter ad interim achter mijn naam gezet. Tot dat lastig werd naar de buitenwereld, die bij wijze van spreken gaat denken: "dan wachten we wel tot de echte voorzitter er is". Toen hebben we de ALV (Algemene Ledenvergadering, red.) gevraagd om mij te benoemen tot voorzitter. Ik ben er dus eigenlijk ingerold.'

Wat hoopte je te bereiken en is dat gelukt?

'Ik vond het belangrijk dat de NVO zich sterk maakt voor de ontwikkeling van professionals en dat ze bezig blijven met hun vak. En om ervoor te zorgen dat dit herkend en

erkend wordt vanuit het veld. Zodat er een goede ondersteuning is vanuit de cao en waardering voor beter opgeleide professionals. In ons beroep kan er door onoordeelkundig optreden schade ontstaan. We moeten ons bewust zijn van die positie. Professionele ontwikkeling en een moderne en goed toepasbare beroepscode vind ik heel belangrijk. Daar ben ik veel mee bezig geweest.

De waardering voor pedagogen, de verankering in het maatschappelijke veld, is toegenomen. We hebben de NVO extern meer bekendheid gegeven. Verder ben ik er trots op dat we van drieduizend naar bijna zevenduizend leden zijn gegaan. Ook de grotere internationale oriëntatie die we wilden, is gelukt. We hebben warme banden met zusterverenigingen in Duitsland, Slowakije, Luxemburg en Zwitserland. We leren veel van elkaars ervaringen.'

Wat is niet gelukt?

'We wilden veel meer onderwijskundigen binden aan de vereniging. Maar onderwijskundigen zoeken geen aansluiting bij ons. Ze identificeren zich niet met de NVO. Dat moeten we erkennen. Verder, maar die discussie loopt nog, is de vraag: blijven we een vereniging voor academisch opgeleiden of worden we een huis van

de pedagogiek waarin ook plek is voor niet academisch opgeleide pedagogen? Ik heb daar geen uitgesproken mening over. Maar vind wel dat je de consequenties van de verschillende scenario's goed moet doordenken.'

Er verandert veel in het sociale domein waarin pedagogen actief zijn. Wat voorzie je voor hun positie?

'Uiteindelijk verloochent kwaliteit zich niet. Heb je kwaliteit te bieden en onderscheid je je daarmee van andere disciplines, dan zal het veld je ook nemen. Het is niet op kracht van een titel die je ooit hebt behaald dat je gevraagd zult worden, je zult een meerwaarde moeten leveren. En veel collega's zijn daar heel goed toe in staat. Die zullen herkend en erkend worden. Voor mensen die wat marginaler te werk zijn gegaan, geldt dat niet. Je moet wel je zaakjes op orde hebben.'

Wat wil je de nieuwe voorzitter meegeven?

'Ik wil mijn opvolger niet voor de voeten lopen. Wat ik mee kan geven zijn mijn ervaringen, vertellen waar we staan. Waar we naartoe moeten en hoe, is een zaak van het bestuur en de ALV. Ik ben straks niet meer dan één van de vele NVO-leden met een mening.' <

leden- nieuws

Supervisorenbijeenkomst 2014

Op woensdag 26 november 2014 vindt 's avonds de jaarlijkse supervisorenbijeenkomst plaats. Alle supervisoren NVO orthopedagoog-generalist worden hiervoor per mail uitgenodigd in september. Zorg er dus voor dat uw **juiste e-mailadres** bij onze ledenadministratie bekend is. Wanneer er meer informatie is over de inhoud en de locatie, komt dit op de NVO-website te staan.

Meer informatie

Heeft u ideeën, suggesties en/of opmerkingen over/voor de verschillende NVO-netwerken? Of wilt u meer te weten komen over informatie op deze pagina?

Er zijn **financiële middelen** voor interessante initiatieven vanuit de leden, dus aarzel niet als u een idee heeft en leg het voor aan het NVO-bureau!

Neem contact op met Lara van der Linden, coördinator ledenactiviteiten, l.vanderlinden@nvo.nl, 030-2320637 (werkdagen: maandag, dinsdag - tot 15.00 uur - en donderdag).

Meedoen aan Mijn Ding?

Mail: redactie@nvo.nl

Mijn ding

Sommige NVO-leden zijn zo enthousiast over een methode waar zij mee werken, dat zij die graag doorgeven aan hun collega's. Ze vertellen erover in deze rubriek.

Jungle Memory

Sinds een jaar gebruiken wij Jungle Memory (JM) training in onze praktijk en sinds een half jaar leiden wij coaches op om deze methode toe te passen. Wij zijn dus hopeloos bevooroordeeld, maar het enthousiasme van de cursisten plus hun en eigen ervaringen maken dat we er toch iets over willen vertellen. JM is een online werkgeheugentraining, en kan ingezet worden voor kinderen vanaf zeven jaar. De training duurt ongeveer 15 tot 20 minuten per keer, vier maal per week, acht weken lang. Hierdoor is het makkelijk in te passen in de praktijk, en te combineren met leerondersteuning en strategietrainingen. We zien dat ze vooruitgaan op het vlak van aandacht, rekenen, spelling, woordenschat en begrijpend lezen. Er is maar weinig onderzoek naar JM gedaan, maar het blijkt in de praktijk succesvol en is wellicht een waardevolle tool.

Meer informatie www.lerendbrein.nl.

Mariëlle Gerrits-Entken, onderwijskundige en NVO-lid

07 - Ontdek je talen(t)

Communiceren met kinderen is ontzettend belangrijk, mag zelfs centraal staan in onze activiteiten als professional. Want communicatie is niet alleen de brug slaan naar elkaar, maar ook: motiveren, inspireren, activeren en ontwikkelen. Zaken waar wij actief in mogen investeren. Maar ... hoe kunnen we communiceren op maat?

Met het 7 Life Languages model wordt al enkele jaren gekeken naar de communicatiestijl van volwassenen. Het nieuwe systeem 07 breidt dit uit met een unieke dienstverlening voor kinderen. 07 is sterk in het in kaart brengen van het unieke kind. Een kind met een eigen communicatiestijl, dat op een eigen wijze begeleid wil én kan worden. Communicatie aangepast aan het unieke kind, waardoor we op een uiterst effectieve manier investeren in ontwikkeling en groei!

Meer weten? www.7ll.eu lotteterhaar@hotmail.com, 06-44137081

Drs. Lotte ter Haar, orthopedagoog en NVO-lid

bestuurs-berichten

Afscheid Xavier Moonen

Na ruim twaalf jaar nam Xavier Moonen op 3 juli afscheid als voorzitter van de NVO. Ter gelegenheid daarvan organiseerde de NVO het symposium *Daar sta ik voor!* Opgezet rondom het thema 'Een pedagogische eed voor professionals' en toegespitst op de sector van mensen met een verstandelijke beperking. Het bestuur dankt Xavier Moonen voor zijn jarenlange inzet en betrokkenheid en wenst hem alle succes in zijn verdere loopbaan. Niet in het laatst met de prestigieuze nevenfuncties die hij onlangs heeft aanvaard.

Paul Termaat bestuurslid FGZPt

Het bestuur van de NVO heeft Paul Termaat voorgedragen als bestuurslid voor de FGZPt. Hij vervangt mevrouw Van Korlaar, die naar het buitenland vertrekt. Het bestuur van de NVO is ingenomen met de benoeming van de heer Termaat en wenst hem veel succes en plezier bij het vervullen van deze functie.

Visiedocument NVO

Na een intensief interactief traject, waarbij het bestuur zoveel mogelijk leden én externen heeft betrokken, is het er: het visiedocument van de NVO. Gepresenteerd aan de ALV van 3 juli en als bijlage bij het NVO bulletin in september.

Beroepscompetentieprofiel orthopedagoog-generalist

Onlangs bracht de NVO de publicatie 'De orthopedagoog-generalist als professional' uit. Aan dit beroepscompetentieprofiel, opgezet volgens de internationaal bekende CanMeds-systematiek, heeft een aantal leden en medewerkers van het bureau hard, intensief, volhardend en voortvarend gewerkt. De NVO presenteerde het op de tweede landelijke OG-dag op 20 juni.

Het Beroepscompetentieprofiel is ook te downloaden via de NVO website.

Federatie gezondheidszorgpsychologen én psychotherapeuten (FGZPt)

De NVO heeft ingestemd met de statutaire wijziging van de Federatie gezondheidszorgpsychologen én psychotherapeuten. De 'federatie nieuwe stijl' integreert regelgeving van en toezicht op zowel de opleiding gezondheidszorgpsycholoog (artikel 3, wet BIG) als die van de specialist (artikel 14, wet BIG). Consequentie is dat de Nederlandse Vereniging van Psychotherapeuten als lid toetreedt.

De nieuwe Federatie is **méer governance proof** dan voorheen. Zo zijn regelgeving, uitvoering en toezicht organisatorisch scherper onderscheiden. De NVO heeft wel de voorzet gegeven voor een sideletter, als bijlage bij de statuten. Dit vanuit de behoefte in de nabije toekomst een aantal mogelijke opties en ontwikkelingen te expliciteren. Tussen de drie partijen is ook overeenstemming over deze sideletter bereikt.

Colofon

NVO

Het NVO-bulletin is een uitgave van de NVO, de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen. De NVO is een landelijk opererende beroepsvereniging.

Doel van de vereniging is om de kwaliteit van de beroepsuitoefening van haar leden – (ortho)pedagogen en onderwijskundigen – te waarborgen en te bevorderen, en de belangen van haar leden op een herkenbare manier te behartigen.

Het ledenbestand van de NVO wordt gevormd door zo'n 6.500 universitair opgeleide professionals. Het bureau is gevestigd in Utrecht.

Bezoek- en postadres

NVO-bureau
Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht

Secretariaat

Het secretariaat is bereikbaar van:
ma t/m vr van 9:00 – 17:00 uur
t 030-232 24 07
e secretariaat@nvo.nl

Meer informatie over de NVO, waaronder een lijst met spreekuren en medewerkers, vindt u bij 'Contact' en 'Over de NVO' op www.nvo.nl.

NVO-bulletin

Het NVO-bulletin verschijnt 6 maal per jaar in een oplage van 6.750 exemplaren en wordt verzonden aan de leden van de NVO en andere abonnees.

Redactie

Marleen Baeten, Saskia Damen, Annemieke Ferweda, Sonja Kastelein en Annemiek Haalboom (hoofdredacteur a.i.) met ondersteuning van Olaf Stomp.

Advertenties, inserts en verzending

Anoesjka van Leur (a.vanleur@nvo.nl).
Tarieven en voorwaarden vindt u bij 'NVO-bulletin' en bij 'Vacatures en Oproepen' op www.nvo.nl.

Redactieadres

NVO-bulletin
Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht
redactie@nvo.nl

Ontwerp en druk
de Toekomst, Hilversum

Het volgende NVO-bulletin verschijnt in september, de deadline voor kopij is 21 juli.

nederlandse vereniging van
pedagogen en onderwijskundigen

Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht

t (030) 232 24 07
f (030) 236 97 49

secretariaat@nvo.nl
www.nvo.nl